

Varför flyttar folk till landet?

– En fallstudie av en landsbygdsort i en lågpendlingskommun

Sara Hjalmarsson

Självständigt arbete • 15 hp

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Landskapsarkitekturprogrammet

Alnarp 2021

Varför flyttar folk till landet? – En fallstudie av en landsbygdsort i en lågpendlingskommun

Why are people moving to the countryside? - A case study of a rural town in a low-commuting municipality

Sara Hjalmarsson

Handledare: Gunilla Lindholm, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Examinator: Helena Mellqvist, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Omfattning: 15 hp
Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E
Kurstitel: Självständigt arbete i Landskapsarkitektur
Kurskod: EX0845
Program/utbildning: Landskapsarkitektprogrammet Alnarp - LY002
Kursansvarig inst.: Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Utgivningsort: Alnarp
Utgivningsår: 2021
Omslagsbild: Sara Hjalmarsson

Nyckelord: landsbygd, landsbygdsboende, tätort, naturnära, glesbygd

Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Fulltexten kommer dock i samband med att dokumentet laddas upp arkiveras digitalt.

Om ni är fler än en person som skrivit arbetet så gäller krysset för alla författare, ni behöver alltså vara överens. Läs om SLU:s publiceringsavtal här: <https://www.slu.se/site/bibliotek/publicera-och-analysera/registrera-och-publicera/avtal-for-publicering/>.

☒ JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

☐ NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.

Sammanfattning

Målet med uppsatsen har varit att sammanställa en tematisk analys av argument för varför människor väljer att bosätta sig på landsbygden i en lågpendlingskommun. Detta har jag gjort genom att intervjua boende i en landsbygdsort i en lågpendlingskommun i Östergötland. 8 personer har blivit intervjuade för att höra deras argument för att bo på landsbygden. Alla av dem jag intervjuat har erfarenhet av att bo i staden, Norrköping och/eller Stockholm i olika grad. Jag har analyserat argumenten med hjälp av litteratur som tolkar landsbygdsboende kontra boende i staden. I uppsatsen går jag igenom ämnen så som: eget utrymme, naturen, trygghet, ekonomi, stress, avstånd, barriärer samt socialt liv.

Studien har visat att det finns många olika aspekter som spelar in när man väljer att flytta till landet. De olika informanterna har haft olika anledningar för att flytta men likande åsikter om vad som är det bästa eller viktigaste med landsbygdsboende. De huvudsakliga argumenten för att bo på den här specifika landsbygdsorten är: för att det är naturnära, för att familj finns nära, för att man kan ha hus med tomt billigare än i staden, för att det är lugnare och mer fridfullt än i staden och för att det är bättre för barnen att växa upp på landet. De viktigaste argumenten som informanterna framfört har styrkts i olika delar av litteraturen.

Det har även framkommit under arbetet att SCB:s definition av vad statistisk landsbygd är, är missvisande. Att SCB beskriver landsbygd som allt som inte räknas till tätorter, blir missvisande. Tätort är inte, och har aldrig varit, motsatsen till landsbygd.

Nyckelord: landsbygd, landsbygdsboende, tätort, naturnära, glesbygd, rural

Abstract

The aim of this essay has been to compile a thematic analysis of arguments for why people choose to settle in the countryside in a low-commuting municipality. I have done this by interviewing residents in a rural area in a low-commuting municipality in Östergötland. 8 people have been interviewed to hear their arguments for living in the countryside. All of those I interviewed have experience of living in the city, Norrköping and/or Stockholm in different amounts. I have analysed the arguments with the help of literature that interprets rural living versus city living. In the essay I go through topics such as: a person's own space, nature, security, finances, stress, distance, barriers and social life.

The study has shown that there are many different aspects that come into play when choosing to move to the country. The different informants have had different reasons for moving, but similar opinions about what is the best or most important thing about living in the countryside. The main arguments for living in this specific rural area are: because it is close to nature, because family is close, because you can have houses with land cheaper than in the city, because it is quieter and more peaceful than in the city and because it is better for children to grow up in the countryside. The most important arguments put forward by the informants have been substantiated in various parts of the literature.

It has also emerged during the work that SCB:s definition of what a statistical countryside is, is misleading. That SCB describes rural areas as everything that is not counted as "tätorter" (areas of a certain density, with a minimum of 200 people) is misleading. "Tätorter" are not, and never have been, the opposite of rural areas.

Keywords: rural areas, rural living, urban areas, close to nature, rural

Innehållsförteckning

Figurförteckning.....	8
1. Inledning.....	10
1.1. Bakgrund	10
1.2. Mål	11
1.3. Frågeställning	12
1.4. Syfte.....	12
1.5. Avgränsning.....	12
1.6. Material och metod	12
2. Litteraturstudie	13
2.1. Essä om Gemeinschaft och Gesellschaft.....	13
2.2. Stadens illusioner	14
2.3. Den nygröna människan.....	16
2.4. Övriga källor	18
3. Intervjustudie	21
3.1. Informanterna	21
3.2. Resultat och analys	21
3.2.1. Eget utrymme.....	22
3.2.2. Naturen	23
3.2.3. Trygghet.....	25
3.2.4. Ekonomi	26
3.2.5. Stress.....	27
3.2.6. Avstånd och barriärer	28
3.2.7. Socialt	29
4. Diskussion och reflektioner	31
5. Framtida forskning	34
Referenser.....	35
Tack	37
Bilaga 1.....	38
Frågor	38

Tabellförteckning

Tabell 1: Snittpris småhus samt skattesats i Finspångs kommun och Norrköpings kommun. Källa: Kommuner i siffror (SCB 2021b).....	19
--	----

Figurförteckning

Figur 1: Sveriges befolkning fördelat på boendeortens storlek.	11
Figur 2: Utsatthet i befolkningen (16-79 år) för olika brott, efter kommunstorlek, totalt för åren 2005-2015 (misshandel, personrån, sexualbrott och bedrägeri) och 2006-2015 (bostadsinbrott och bilstöld). Källa: Brottsförebyggande rådet (BRÅ) 2017.....	18

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Jag själv har vuxit upp på landsbygden i en grannkommun till en av Sveriges tio största städer och trivdes väldigt bra med det. Jag hade gott om personligt utrymme och hade vatten och skog inom gångavstånd. De funktioner som jag hade tillgång till var många och skilde sig mycket från dem som fanns nära till hands i staden. Det var trots detta varken långt till närmsta stad eller tätort där mina föräldrar arbetade. Jag pendlade även till skolan i staden under de flesta av mina år i grundskolan samt under gymnasietiden.

Platsen jag vuxit upp i kallas Lämmenäs. Det är ett litet område i sydöstra delen av Finspångs kommun. Lämmetorp är ett område direkt norr om Lämmenäs och det är lätt att ta sig dit till fots. Gränsen mellan dessa områden har aldrig varit fysiskt påtaglig enligt mig. Som liten firade familjen midsommar och valborg i Lämmetorp tillsammans med andra familjer i Lämmenäs och Lämmetorp. Jag har trivts väldigt bra på många sätt där jag vuxit upp och jag tänker ofta att jag skulle kunna tänka mig att flytta tillbaka efter studierna.

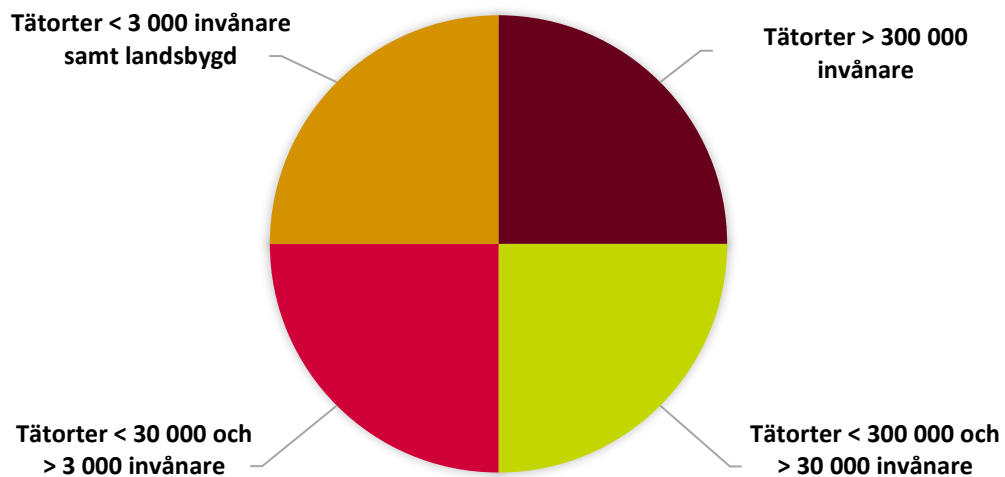
Lämmenäs och Lämmetorp kännetecknas av skog, jordbruksmark och närhet till flera sjöar. Bebyggelsen är främst småhus men även en del fritidshus. Vissa hus har övergått från fritidshus till permanentbostäder.

För dem som bor längst norr i området är det inte mer än 5 km till pendelparkering och busshållplats med expressbuss. Från den busshållplatsen kan man resa till Norrköping på ca 20–25 minuter och Finspångs tätort på ca 10–15 minuter. Finspångs kommun räknas som en lågpendlingskommun nära större stad. Lämmenäs och Lämmetorp räknas ej som tätorter, och ingår inte heller i någon.

”Lågpendlingskommuner nära större stad: Kommuner där mindre än 40 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i en större stad. I den här gruppen ingår till exempel Enköping, Säfle och Boden” (Statistiska centralbyrån (SCB) 2020a)

Enligt statistik från SCB bor 87,2% i tätorter och resterande 12,8% på landsbygden. Men detta ger en väldigt grov bild av hur Sveriges befolkning bor. Tätort innefattar i SCB:s definition både Stockholm med 1,6 miljoner invånare och exempelvis Igelfors som har ca 200 invånare (SCB 2021a). Jag har delat upp befolkningen i fyra lika stora delar (Figur 1) och då kan man se att 25% av befolkningen bor i Stockholm, Göteborg och Malmö (tätorter > 300 000 invånare) och lika många bor i tätorter < 3 000 invånare eller på landsbygden. Ofta sätts stad mot land men i verkligheten så är befolkningen utspridd på många orter av väldigt varierande storlek och karaktär.

FÖRDELNING AV BEFOLKNINGEN

Figur 1: Sveriges befolkning fördelat på boendeortens storlek. Källa: SCB 2021a

Ur ett samhällsplaneringsperspektiv är det intressant att utforska en mindre ort och vad de som bor där tycker och tänker om sin omgivning.

Jag vill prata med invånarna i området för att ta reda på varför de väljer att bo här. Vad har de för argument för att bosätta sig på landsbygden? Jag vill utforska deras argument och jämföra den med litteratur.

1.2. Mål

Målet med arbetet är att sammanställa en tematisk analys av argument för varför människor väljer att bosätta sig på landsbygden i en lågpendlingskommun.

1.3. Frågeställning

Vilka argument finns för att bo på landsbygden? Vad värderar de som bor där högst, och vilka för och nackdelar finns det? Hur beskriver de sin livsstil?

1.4. Syfte

Jag vill bidra till att nyansera synen på stad och landsbygd, med kunskap om varför människor väljer att bosätta sig på landsbygden.

1.5. Avgränsning

Jag har valt att endast fokusera på området Lämменäs/Lämметorp och prata med människor som bor där. De jag kontaktade svarade alla ja så nästa avgränsning låg i att jag inte kunde kontakta fler för intervju, på grund av tiden jag haft till förfogande.

Det ska också sägas att detta bara ger en inblick i hur människor i de här orterna ser på sitt boende och sin livsstil. I andra orter kan de som bor där tycka och tänka något helt annat.

1.6. Material och metod

Jag har sökt efter fakta om landsbygdsboende och litteratur som tolkar landsbygdsboende kontra boende i staden. Även litteratur om hur staden och landsbygdens omgivningar påverkar människan olika medvetet och undermedvetet har jag undersökt.

Jag har utfört semistrukturerade intervjuer (Bryman och Nilsson, 2018) med 8 boende i Lämменäs/Lämметorp. Under intervjuerna har informanterna fått prata fritt omkring intervjufrågorna. Intervjuerna har genomförts utomhus, via videosamtal samt inomhus. Alla dem jag intervjuat har erfarenhet av att bo i staden, Norrköping och/eller Stockholm i olika långa perioder. Och ingen av informanterna är födda i Lämменäs eller Lämметorp, däremot har flera vuxit upp i denna del av Östergötland eller del av kommunen.

2. Litteraturstudie

Eftersom jag vill ta reda på varför människor väljer att bo på landsbygden så har jag valt litteratur som behandlar temat land kontra stad.

Asplunds "Essä om Gemeinschaft och Gesellschaft" beskriver olika tolkningar av tankefiguren Gemeinschaft kontra Gesellschaft, som beskriver två idealsamhällen som ofta ställs mot varandra.

I "Stadens illusioner" beskriver författaren Østerberg, Oslo och hur dess materia påverkar de människor som befinner sig där.

I rapporten "Den nygröna människan -En översikt av landsbygdens status i förändring" skriver Ulver om de strukturella och kulturella och trender som finns på landsbygden. Hon försöker beskriva en mer nyanserad bild av landsbygden istället för bilden att hela landsbygden håller på att dö ut.

Jag har även läst diverse andra källor som kan kopplas till livet på landsbygden, ekonomi, stress, trygghet osv.

2.1. Essä om Gemeinschaft och Gesellschaft

I Asplunds (1991) "Essä om Gemeinschaft och Gesellschaft" går författaren igenom just begreppen Gemeinschaft och Gesellschaft som myntades på 1800-talet av Tönnies. Begreppen har kommit att användas lite olika av olika personer genom tiderna men kan i grunden få representera två typer av idealsamhällen. Gemeinschaft är ett idealsamhälle där det känslomässiga, gemenskapen, och det icke-logiska styr. Detta leder också till att många förknippar begreppet med landsbygden. Gesellschaft ska då istället beskriva ett idealsamhälle i staden. Där styr istället det logiska, det företagsamma och det ekonomiska.

I sin tolkning av Jane Jacobs beskriver Asplund (1991:47-62) hur möten i storstaden skiljer sig från möten i den lilla byn. I storstaden så möter främlingar andra främlingar, tvärtom känner alla i de små byarna till varandra och därför möts där bekanta med bekanta. I den lilla byn hör det också till ovanligheterna att stöta på en

främling medan det motsatta, att träffa på en bekant, hör till ovanligheterna i storstaden. Dessa mönster är dock beroende av att byn eller småstaden är tillräckligt "byaktig" eller "småstadsaktig" samt att storstaden är tillräckligt "storstadsaktig". (Asplund 1991:52)

Asplund beskriver hur det ofta förhåller sig som så att Gemeinschaft ses som det verkliga idealsamhället, en romantiserad bild av den lantliga byn. Men det är inte sant när det gäller Jane Jacobs. Jacobs är en storstadsmänniska och idealiserar istället Gesellschaft. Däremot hävdar Jacobs också, enligt Asplund, att en storstad behöver vara tillräckligt storstadsaktig för att fungera.

Gemeinschaft kan också tolkas som något gammalmodigt. Återkommande teman är gemenskap och relationer. Gesellschaft i sin tur tolkas som ett nyare fenomen som handlar mer om bolag, sällskap och vetenskap istället. (Asplund 1991:63)

Gemeinschaft och Gesellschaft har setts som motsvarigheter till land och stad. Att på landsbygden så lever man mer i något som liknar ett Gemeinschaft, för att man lever med traditionellt, och att staden i sin utveckling skapat Gesellschaft som är ett mer beräknande och mer ekonomiskt samhälle att leva i. (Asplund 1991)

Det är viktigt att komma ihåg att dessa begrepp inte beskriver verkligheten utan istället två typer av idealsamhällen. I verkligheten finns de typiska dragen av både Gemeinschaft och Gesellschaft i alla samhällen vilket också Asplund betonar.

2.2. Stadens illusioner

Stadsområden som är mycket folktäta har högre ljudnivåer än glesbygder. Østerberg (2000:81) beskriver sedan hur man kan tänka att det inte är proportionellt mer ljud i staden, utan att det med fler människor som alla behöver överrösta ljudet av varandra, flygplan och bilar snarare blir exponentiellt mer ljud.

Østerberg (2000:82) skriver även om det han kallar ren materia. Den rena materian är ett annat ord för naturen och den ställer inte krav på människor. Naturen, vädret och de vilda djuren kan vara farliga men vill inte skada människor. Genom att röra sig i naturen kan människorna känna sig fria.

Østerberg beskriver sedan hur egendom är krav och att kravet ligger på den som äger byggnaden eller materian. Byggnaden ställer krav på ägaren att förvalta den. Østerberg beskriver även hur olika material har olika kvalitéer, byggnader i sten är tyngre än byggnader i trä. Väggarna på byggnaden kan ses som markörer som visar att alla inte är välkomna. Väggarna håller människor ute samtidigt som de håller människor där inne. Han skriver att om man levde i ett helt laglydigt samhälle så

skulle byggnaderna lika gärna kunna vara gjord av papper, men nu är de inte det. På grund av väder och vind måste byggnaderna ändå vara massiva och mer så än människorna och de påminner människan då om att dessa konstruktioner skulle kunna krossa dig. Sedan beskriver han också hur olika material påverkar människan olika. Byggnader i trä är lättare än byggnader i exempelvis tegel. Återigen beskriver han hur de tunga byggnaderna hotar människan att bli klämd och krossad av deras massivitet. Storstäder med mycket stora byggnader kan göra en ovan person obekväm. (Østerberg 2000:85)

I den offentliga naturen som skogen eller vildmarken måste människan inskränka en del av sin frihet. Man får inte bryta grenar, hugga ner träd eller förstöra, det ska inte synas att någon har varit där. Däremot har den som har en egen trädgård en ökad frihet. I den egna trädgården odlar man inte för att tjäna pengar och man odlar inte för att leva på det, utan man odlar blommor för att de är vackra eller odlar egna grönsaker för att det är en lyx att äta färska hemodlade grönsaker. Ingen annan har tillgång till din trädgård om du inte släpper in dem men därför är de också avgränsade från andras trädgårdar. Den egna trädgården här alltså en plats med mer frihet än den allmänna naturen samt de allmänna parkerna, men också plats som är inramad och avskärmd från samhället. (Østerberg 2000:110-111)

Han skriver sen också om parkerna. De är odlade och tuktade på ett estetiskt sätt och de förutsätter att du har frihet eller fritid för att ta dig dit och njuta av det vackra. Men parker inskränker också din frihet. Du får inte heller här hugga ner träd, förstöra någonting eller plocka blommor. Du får inte heller förolämpa andra människor. Parkerna kan också vara alldeles för små för ditt ändamål med besöket. Om någon annan person tagit platsen i anspråk så blir parkbesöket inte heller en avlastning av social konfrontation. (Østerberg 2000:111-112)

Østerberg skriver hur förvaltningsgraden gör en stor skillnad på känslan av krav hos människan. Om du befinner dig i en storstad så är du omgiven av byggnader som är värda mycket pengar och som ägs av få rika människor och stora klasskillnader dominerar stadsbilden. På landsbygden så är de flesta hus ägda av dem som bor i dem och då gör sig klasskillnader inte lika påmind. (Østerberg 2000:93)

I motsättning till mycket av det positiva med Gemeinschaft som kopplats till landsbygden i tidigare stycken, kan ett Gesellschaft eller en stad ha en avlastande effekt på människan. Den typen av service eller lyx som elektricitet, rinnande vatten eller bilvägar är sådant som en enskild person inte kan åstadkomma själv. Detta kräver mer resurser och mycket människor, som då avlastar den enskilde. När större folkmassor gå ihop blir insatsen eller uppoffringen för varje enskild person mycket liten. (Østerberg 2000:98-99)

I stora folkmassor blir individen anonym. Østerberg hävdar att människor kan finna avlastning i folkmassan eftersom anonymiteten och de sociala reglerna hindrar främlingarna i staden från att konfrontera varandra. Detta kan i sin tur göra att vissa föredrar ensamheten i massan framför att ta sig till skog eller dylikt. Detta för att där kan du stöta på ett fåtal människor. I denna mindre mängd människor skulle du inte förbli en anonym i massan och därför kan du inte där helt avskärma dig från social konfrontation. Vissa kan känna sig mer ensamma ibland andra människor om de känner sig ensamma annars, då man i massan av människor blir påmind om andra människor utan att ha någon att vända sig till (Østerberg 2000:102).

"Samma sak gäller för de andra i folkmängden. Det stora antalet, oöverskådligheten, gör att vi ömsesidigt skyddar varandra genom att anonymisera varandra. De ensamma lider av denna inskränkta form av social samvaro. Just det att vara tätt inpå andra människor och ändå inte kunna hänvända sig till dem - utan att bryta mot skick och seder, skapa förstämning eller genans - kan göra ensamhetskänslan olidlig. Men här är det inte situationen för de ensamma i massan som är föremålet för vår undersökning, utan avlastningen för dem som vill bort från social konfrontation. För dem kan skogen av människor vara att föredra framför skog och mark. På skogsstigen kan nämligen de andras frånvaro - deras oinskränkta frånvaro, men deras möjlighet att konfrontera - märkas och plåga mig; Jag blir inte kvitt dem trots att jag dragit till skogs. Bland alla människor är jag mer "ogenerad" därför att de andra är närvarande, men närvarande i ett icke-konfronterande tillstånd." (Østerberg 2000:102)

Østerberg sammanfattar naturens avlastande effekt med att beskriva hur natur, vildmark, hav, sjöar med mera som inte visar stora spår av andra människor avlastar individen från samhället. Återigen beskriver han hur naturen kan vara "lömsk" eller "farlig" men hur detta inte bestämmer över hur individen tar sig an dess utmaningar. I och med att individens handlande inte är styrt av sociala regler är man därför här mycket friare än inom samhällets ramar. (Østerberg 2000:110)

2.3. Den nygröna människan

Ulver beskriver hur hon i sina efterforskningar inte hittat några tydliga grupperingar i samhället som flyttar till landsbygden. Det finns dock vissa svagt förekommande mönster som hon funnit. Den främsta anledningen att flytta till landsbygden har med sociala kontakter att göra. Vänner eller familj bor i närheten, eller har koppling till området. Det som hamnar på andra plats är arbetsmöjligheter som bestämmer ett ungefärligt område som man kan bo på och inom detta kan människor sedan bestämma om de vill bo i tätare bebyggelse eller inte. De av dessa som då är mest troliga inflyttare till landsbygden är kvinnor, äldre och barnfamiljer. (Ulver 2012:4)

Kvinnor läser i större utsträckning än män högre utbildning i storstäder och därför kan män bli kvar på landsbygden. Men det är också kvinnorna som är mer benägna

att återvända med en ny partner. Närhet till släktingar och vänner är bra för barnfamiljer då de har barnvakt i mor och farförälder. (Ulver 2012:5)

Ulver slutar stycket med att understryka att det är kvinnor, äldre och barnfamiljer som är de främsta inflyttarna till landsbygden. Flera av hennes källor har dock nämnt att den specifika platsens estetik väger tyngst och inte vilken grupp de tillhör. (Ulver 2012:5)

För många hushåll är det arbetsmöjligheterna som styr var man väljer att bosätta sig. Många kontor ligger i storstäder och många människor med högre utbildning inom specifika områden blir då begränsade geografiskt. Ulver spekulerar att dessa personer skulle kunna vara mindre begränsade geografiskt då det med digitala verktyg går att lösa mycket på distans i framtiden (Ulver 2012:6). Idag kan vi se, med erfarenhet av coronapandemin, att distansarbete blivit mycket tillgängligt och vanligt.

Ulver beskriver hur massinflyttning till städerna inte är en helt självklar trend. Enligt en annan definition än SCBs, Eurostats år 2012, bor 22% av Sveriges invånare bor på landsbygden och 22 % i städer. De resterande 56% bor i mellanregioner och Ulver tolkar detta som att det kanske inte är så att dessa mellanregioner står i stark kontrast till landsbygden utan som ett mellanting av stad och landsbygd. I 10 av 24 utav EU:s länder ökade faktiskt landsbygdsbefolkningen 2010. (Ulver 2012:7)

Ulver skriver om en bild av landsbygden som framkommit under 1990-talet och under följande 20 år. Bilden hade skiftat från att staden varit den plats som varit drabbad av brottslighet i större utsträckning. Men Ulver hävdar att det dykt upp en bild av landsbygden som farlig med psykiskt sjuka, MC-gäng med flera. Detta kan i sin tur ha lett till att fler valt bort landsbygden eftersom trygghet är en väldigt viktig komponent när människor väljer boplat. (Ulver 2012:11)

Idag sker den mest medieuppmärksammade brottsligheten i städerna. Som i Stockholm, Göteborg och Malmö där sju av tio skjutningar sker (BRÅ 2021:31).

Under 50-talet kunde en flytt in till staden betyda att man kunde bli isolerad eftersom människor är anonyma för varandra i så täta områden. Nu är det däremot en flytt till landsbygden som istället skulle kunna leda till isolering. Ulven skriver hur de som bor i staden och har sina vänner där avskräcks av att flytta till landet för att man då skulle bli isolerad från stadsvännerna. (Ulver 2012:11-12)

Ulver beskriver hur de människor hon pratat med uttrycker en rädsla för att bli utanför om de väljer att flytta ut från staden till landsbygden. Att man inte längre kan umgås med sina vänner i staden. Det finns en gemenskap i staden som innan

urbaniseringen fanns i byarna hävdar Ulver. Att flytta ifrån sina nära och ta avstånd ifrån de man umgås med är avskräckande. (Ulver 2012)

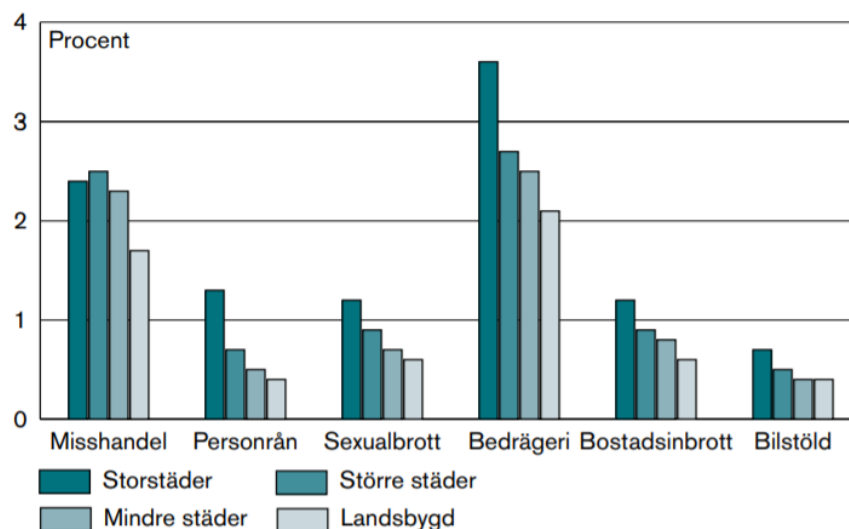
Detta ovanstående gäller för människor som har ett utpräglat liv i staden och sina vänner och familj där. Jag skulle hävda att det är lika avskräckande för en boende på landsbygden som har sina vänner och familj där att flytta ifrån dem till en plats med ett nytt socialt sammanhang.

Ulver skriver hur det krävs att det finns en viss mängd likasinnade människor på platsen för inflyttning, för att man inte ska vara orolig för att bli isolerad.

Ulvers bild av framtiden för den svenska landsbygden innebär olika öden för olika platser. Hon tror att olika delar av landsbygden kommer stagnera, vissa kommer blomstra och de sista dö ut. Hon tror att blomstringen kommer bero på inflyttning på grund av näringsverksamhet eller sökande efter en specifik livsstil. (Ulver 2012:21)

2.4. Övriga källor

Utsatthet för brott är generellt lägre ju mindre platsen du bor på är. Därför kan det vara en anledning varför framförallt barnfamiljer flyttar till landet. I stapeldiagrammet ser vi utsattheten för brott i olika stora kommuner (Figur 2).

Figur 2: Utsatthet i befolkningen (16-79 år) för olika brott, efter kommunstorlek, totalt för åren 2005-2015 (misshandel, personrån, sexualbrott och bedrägeri) och 2006-2015 (bostadsinbrott och bilstöld). Källa: Brottsförebyggande rådet (BRÅ 2017)

Tabell 1 visar en jämförelse av huspriserna samt skatten i Norrköpings kommun och Finspångs kommun. I Finspångs kommun där Lämmenäs och Lämmetorp ligger är huspriserna i snitt mer än en miljon lägre.

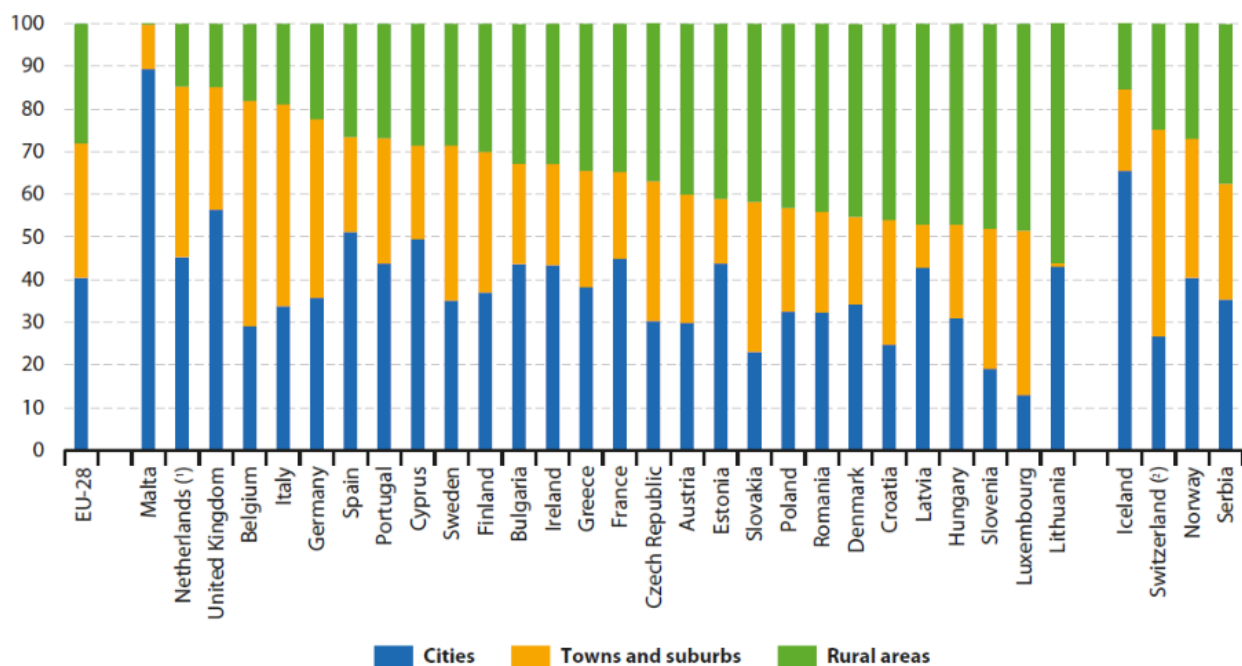
Pris småhus:	Finspång: 1 966 000 kr	Norrköping: 3 394 000 kr
Skatt:	Finspång: 33,70%	Norrköping: 33,30%

Tabell 1: Snittpris småhus samt skattesats i Finspångs kommun och Norrköpings kommun. Källa: Kommuner i siffror (SCB 2021b)

I "Stress and the city" (Kennedy och Adolphs, 2011) skriver författarna hur det finns kopplingar mellan psykisk ohälsa så som stress och schizofreni och hur stor stad man vuxit upp i och huserar i för tillfället, samt hur länge individen bott i den stora staden. De som bott länge i de större städerna (> 100 000 invånare) hade högre stressnivåer än de som bodde i "Rurala" orter (< 10 000 inv.) när de skulle utföra "stressiga kognitiva tester". Personerna de testade hade inte skillnader i stressnivåer när de utförde "icke-stressiga" kognitiva tester.

Gröna miljöer sänker blodtrycket samt kortisol som är ett stresshormon. De hävdar även att naturområden och grönområden i sig stimulerar människor till fysisk aktivitet men också barns lek. De skriver också hur dessa barn som vistas i gröna miljöer får lättare att koncentrera sig, lättare att sova samt bättre motorisk förmåga (Boverket 2019).

I Figur 3, diagram från Eurostat, kan vi se andelen av befolkningen uppdelat i urbaniseringsgrad per land. Eurostats definition av rurala områden har ändrats sedan 2012 och nu räknas ca 28 % av Sveriges befolkning som boende i rurala områden.

Figur 3: Andel av befolkningen uppdelat i urbaniseringsgrad, år 2015. Källa: Eurostat, *Regional yearbook 2017*.

Eurostats (2018a; 2018b; 2018c) definition för vad som är landsbygd, eller rural area, är områden där fler än 50 % av invånarna bor i "rural grid cells" (rutnät med < 300 inv. per km² eller att befolkningen är < 5 000 inv. i hela området).

3. Intervjustudie

I Lämменäs och Lämметорп är majoriteten av invånarna inte födda på platsen och alla informanter i min undersökning har erfarenhet av att bo i en stad, främst Norrköping och/eller Stockholm. Det har därför varit intressant att få reda på varför de valt att bosätta sig just här. Området ingår inte i någon tätort utan räknas som landsbygd.

Jag har ordnat argumenten, som kommit fram under intervjuerna, tematiskt och analyserat dessa med hjälp av litteraturen. Intervjustudien har varit semistrukturerad i samtal med informanterna. Jag har mött upp personerna antingen via zoom eller utomhus. Namnen för dem som har medverkat i studien är utbytta mot andra.

3.1. Informanterna

- Jessica, Lämменäs, Nyinflyttad förälder, äger nybyggt hus. Uppvuxen i Stockholm flyttade som tonåring till Östergötland.
- Emma och Rasmus, Lämменäs, Småbarnsföräldrar, hyr hus. Från Östergötland, har bott i Norrköping. Har nära till släkten i Lämменäs.
- Göran och Britt, Lämменäs, Pensionärspär, äger hus. Från Stockholm, har även bott i Norrköping.
- Astrid, Lämметорп, Ensamstående utan barn, äger hus. Från Norrköping.
- Katarina och Leif, Lämменäs, äger hus. Från Östergötland, har även bott i Norrköping.

3.2. Resultat och analys

Jag har samlat teman som dykt upp under samtalen med informanterna och jämfört med den studerade litteraturen. Uppdelningen och de resonemang som förs gäller självklart bara den här specifika platsen.

3.2.1. Eget utrymme

Ett av de första argumenten som kom upp under intervjuerna var det egna utrymmet. Att ha möjlighet att ha ett eget hus och också en egen trädgård. Astrid som kommer ifrån Norrköping från början men som alltid varit naturintresserad ville inte sitta i en lägenhet. Det var lite för instängt. Hon vill ha en egen dörr så man kan gå rätt ut när man vill utan portkoder och finesser, men också ha möjligheten att ha en egen vedspis och lite mark omkring sig att odla på, för att ha den säkerheten.

I samtalet med Jessica kom det också upp hur ”det egna” är viktigt. Hon kunde inte riktigt förklara varför man inte har det egna i storstaden men hon förklarade istället vad hon har här. Att här har hon en stor tomt hon kan göra sina saker utan att andra människor kommer för nära. Hon beskriver hur hon kan göra ungefär vad hon vill utan att behöva gömma det innanför sin husfasad.

(11:27) Jessica: ”Ja, att man har, man har liksom sitt, alltså visst du kan ju ha liksom ditt egna när du bor i en lägenhet med, i en storstad så. Men jag tycker ändå liksom att man har, ja, alltså stor tomt, ja alltså liksom så man har. Man kan springa naken om man vill höll jag på att säga, (skratt) nej nej, men liksom alltså du kan göra liksom nästan vad du vill och bara liksom känna att, ja men det här är mitt”...” jag behöver inte hålla mig liksom innanför husets fyra väggar, utan jag kan liksom vara på min tomt. Jag kan liksom greja, utan att man har så mycket folk nära ikring sig liksom.”

I Emma och Rasmus fall så var anledningen till att de hamnade just i Lämmenäs att de ville bo i ett hus på landet, men inte hade ekonomi att köpa ett hus då när de ville flytta ut från lägenheten i Norrköping. Då fanns huset de bor i att hyra i Lämmenäs. Emma beskrev också hur en skillnad på livet i staden jämfört med på landet var att utemiljön också kan vara mer privat.

(04:08) Emma: ”Jo men där är ju enda stället man kan vara ensam på är ju när man stänger sin ytterdörr. Jag tycker det är jättejobbigt. Här har man ju liksom både ute och inne.”

Østerberg (2000:110-111) skriver hur man i den offentliga naturen som skogen eller vildmarken måste inskränka en del av sin frihet. Du får inte bryta av grenar eller förstöra. Det ska helst inte synas att du har varit där. Däremot står det att den som har en egen trädgård istället har en ökad frihet. I hobbyträdgården odlar du inte för att leva på det. Du odlar blommor för att du tycker de är vackra eller grönsaker som du vill äta. Ingen annan än du har tillgång till din trädgård, om du inte bjuder in. Detta gör att din trädgård också avgränsad från andras trädgårdar. Den egna trädgården är alltså en plats med mer frihet än den allmänna naturen, men också en plats som är inramad och avskärmad från samhället.

Detta stämmer ganska bra med vad som kommit fram i mina intervjuer. Den egna tomten har varit viktig för alla informanter. Tomten är inte allmän så man slipper mycket social konfrontation samt sociala regler eller klädkoder. Samtidigt får man vara utomhus och exempelvis njuta av vädret eller plocka bär.

I samtalet med Katarina och Leif kom de in på ämnet frihet. Katarina berättade att det bästa med att bo i Lämmenäs var friheten att kunna gå ut och samtidigt vara på det egna. På det egna får man göra som man vill, där får man ropa om man vill. Också i sitt hem får man göra väsen av sig eftersom huset är stort så det finns möjlighet att både låta, men också utrymme att dra sig undan utan att behöva lämna hemmet. För Katarina var det även skönt att hon ägde huset, för det ger ännu mer frihet att göra vad man vill. Leif höll med Katarina och beskrev hur han tyckte det var skönt att kunna göra lite som man ville utan att störa andra, det var viktigt för honom.

(4:25) Leif: Ja att, att kunna göra lite som man vill utan att det stör några grannar, det känns skönt. Om man vill sjunga något eller spela något eller låta något så, så är det ingen som störs av det. Ja? Det är väl det viktigaste med att bo på landet.

Att inte bli störd av andra och samtidigt kunna göra vad man vill utan att störa andra är något som man kan göra på landet. Du kan göra ett vårtjut, du kan ha fest sent på kvällen du kan renovera, du kan hålla på med dina projekt och samtidigt kan dina grannar göra det och eftersom att de är så få, så slipper man att det blir så mycket ljud att det blir jobbigt.

I "Stadens illusioner" skriver Østerberg (2000:81) hur man kan tänka sig att ljudnivåerna inte bara proportionerligt ökas i folktäta områden, utan hur det blir fler bilar och flygplan ju större och tätare samhälle det rör sig om. Dessa genererar ljud med en volym som kan höras långt och av många människor. Alla dessa människor måste i sin tur överrösta alla dessa ljud i sina samtal med andra och därför ökar ljudvolymen exponentiellt istället.

3.2.2. Naturen

Närheten till naturen är väldigt viktig för informanterna. Göran berättade hur hans föräldrar haft ett hus i Stockholms skärgård och hur det varit ett drömsälle för honom när han vuxit upp. Även senare hade han och Britt haft ett gemensamt sommarställe i skogen vid en sjö som de tyckte var jättefint. De beskrev också hur det inte är en "apparat" att ta tillvara på fina dagar utan att de bara kunde gå ut genom dörren istället när de bor så nära naturen. De berättade även med ett skratt hur det har blivit populärt bland släktingar och vänner att hälsa på dem under sommaren, det kunde nästan bli köbildning.

När jag frågade Jessica om vad de gör på fritiden berättade hon hur hon tycker om att vara ute på tomten och ”greja”. Hennes partner har intresse för jakt så ibland följer familjen med honom ut och jagar. Barnen tycker om att cykla så ofta åker de iväg och cyklar på fritiden. Ofta är de tvungna att ta bilen till andra platser för att kunna utöva sina aktiviteter som cykling eftersom det inte finns någon cykelväg.

Astrid som kommer från Norrköping beskriver hur hon varit mycket i skogen när hon var yngre och att hon till följd av det hamnade på landet. Hon beskriver att det är skönt att vara i skogen och mer nära naturen, nära till sjöarna och även att det går att höra tranorna ibland.

Senare berättar Astrid även hur hon kan sakna staden, de höga husen, att gå på asfalten och ljudet av skorna på asfalten, eftersom hon vuxit upp där. Men att komma ut till landet igen finner hon ”en väldig frid”. Även luften är annorlunda och lukten.

(14:20) Astrid: ”...”Och fast sen när man kommer hem hit igen så är det ju en väldig frid. Det är det ju med skogen, och det är en annan lukt här, det är en annan luft. Det är så herrans mycket oväsen i stan. Nu har det väl varit extra mycket där i Norrköping bara för de bygger överallt och det är trånga gator med bilar och så. Ja.”

Astrid ringde även upp mig efter intervjun för att komplettera den, och sade att stjärnhimlen var något som inte fanns i staden. Och att det var något av det bästa på landsbygden. På grund av ”light pollution” ser man inte stjärnorna så starkt i staden.

För Katarina var också vattnet viktigt att ha nära sitt boende. Hon berättar att hon behöver ha det i närheten för att må bra.

(03:26) Katarina: Och sen är det vatten också, jag älskar vatten, jag måste ha närhet till vatten för att må bra. Och det här är ju perfekt för det ligger ju fyra meter från en liten å där jag kan bada på morgonen.

Katarina växte upp med sommarboende och tyckte om det men på grund utav hennes arbete som har inneburit att hon behövt jobba många helger har de inte kunnat utnyttja ett sådant boende. Att bo på landet har varit som att ha ett sommarboende och året runt-boende i ett.

(05:12) Katarina: ”...” Så därför är det väldigt skönt att ha sommarstuga och året runt-boende i ett. Att man har den här friheten och närheten till naturen men ändå på pendlingsavstånd nära staden, så man kan jobba. Så man kan bo fint hela året.”

På fritiden går Katarina även gärna på en promenad i skogen i närheten.

Emma och Rasmus svarade att naturen var det bästa med att bo i Lämменäs när jag frågade dem. Rasmus tyckte att det bästa var att naturen var väldigt fin och att det fanns sjöar nära. Emma berättade då om hur hon kände när hon bodde i staden. Hon kände att hon längtade bort och att hon missade alla årstider och hur hon kände sig fångad i staden. Nu kunde hon leva i alla årstider istället. I staden var det ett ”projekt” att ta sig ut till naturen och att man nu bara kunde gå ut genom dörren. När jag då frågade om det nu var ett projekt att ta sig in till staden svarade Rasmus med ett skratt och ett ”Ja, jo precis”.

Emma och Rasmus sa också att de ändå behöver hålla koll på barnen här ute på grund av att naturen kan hota dem, de bor nära vattnet och skogen.

Østerberg (2000:82) beskriver naturen som materia som är icke-mänsklig. Østerberg beskriver hur materia eller massa inte ställer krav på oss människor. Naturen som inte är rörd av människor kan vi förhålla oss till villkorslöst. Han skriver också hur den inte är ute efter att skada oss. Naturen, djuren, vädret kan vara farliga men de är de inte av illvilja, utan för att det ligger i deras natur. Naturen försöker inte tvinga oss till någonting och därför ger den oss en känsla av att vara fria.

Østerberg (2000:110) beskriver också hur olika typer av natur, från park till vildmark, kan ge människor avlastning när de befinner sig i den. I vildmarken finns det få spår av människa och samhälle, och det är upp till var och en hur man besvarar dess ”utmaningar”. Däri finns samma typ av frihet som saknas i staden.

3.2.3. Trygghet

Det var inte mycket som kom upp under samtalen om att landsbygden skulle vara mycket säkrare än staden trots att statistiken hävdar det. Emma och Rasmus upplevde att de kunde släppa barnen mer här än vad de skulle ha gjort inne i staden. Rasmus nämner att man självklart måste ha koll eftersom de bor nära en å och en större väg, men att han ändå tänkte att mer kan hända i Norrköping. Här får deras äldsta dotter slänga soporna själv till exempel och det skulle hon inte fått göra om de bott kvar i Norrköping. Det var också något som deras dotter tyckte var jättekul. Och detta kan väl säga något om hur barns självständighet kan påverkas av att bo i en stad jämfört med landsbygden.

När jag frågade Astrid om något mindre bra med att bo i Lämметorp blev svaret dubbelt. Hon kunde kännas sig lite mer bevakad här av grannar än vad hon skulle gjort om hon bott på ett större ställe. Det tyckte hon var en nackdel men det kunde även vara en fördel i den bemärkelsen att det var en trygghet att känna att grannarna har koll på ett sådant sätt att de skulle märka om det hade hänt något allvarligt.

Astrid: ”Ja det kan väl va till exempel att det är ju mer bevakning såhär på ett litet ställe. Fast det är ju också dubbelt det, för det, det kan väl va skönt också att de har koll på att -nu kära nån, nu har hon inte varit hemma på flera dagar och hon brukar komma hem så dags, och vad har hänt sådär. Så/och det, det kan ju va åt båda hållen det där. ”...”

Asplund skriver, i sin tolkning av Jacobs, hur livet i den lilla byn skiljer sig från stadens. I byn möter du i regel bekanta medan de motsatta gäller för staden (Asplund 1991:52). För Astrid skapar dessa bekanta runt omkring henne en känsla av att vara bevakad men de ger henne också en känsla av trygghet och tilltro.

3.2.4. Ekonomi

Den ekonomiska aspekten kom upp under tre av intervjuerna men det kan även tänkas att det ekonomiska har varit en viktig del i valet av boende för de resterande informanterna. Detta eftersom alla bor i hus med trädgård och dessa bostäder i staden eller i en tätort hade med största sannolikhet varit märkvärt dyrare (Tabell 1).

För Göran och Britt var närheten till vattnet en viktig aspekt när de letade boende. Detta ledde till att de letade bostad i Östergötlands skärgård men dessa hus visade sig bli väldigt dyra och de gav upp många budgivningar. I efterhand var de dock väldigt nöja med det läget de funnit i Lämmenäs eftersom det var mindre än hälften så lång pendlingstid till Norrköping som det skulle ha varit om de flyttat till skärgården. Paret hade absolut kunnat tänka sig att bo någon annanstans, det var slumpen som hade fört dem hit och det var de glada för.

För Astrid var ekonomin också en av de viktigaste anledningarna till att hon hamnade just här. Hon hade bott i Norrköping i hus med trädgård men det hade hon inte ekonomi för och hon ville inte bo i lägenhet. Hon ville som tidigare nämnt ha en egen dörr, en vedspis och lite jord omkring sig.

För Emma och Rasmus var det också viktigt att just bo i hus på landet för de tyckte att det var bäst för deras barn att växa upp på landet. Då fann de huset i Lämmenäs som gick att hyra.

Flera av de intervjuade uttryckte hur de värderade ägandet av den egna bostaden, möjligheten att ha stor tomt och detta skulle de inte kunna ha om de valt att bosätta sig i Norrköping. De har värderat att det är värt att bo på platsen delvis ekonomiskt. Det är även troligt att det är billigare att bo i Lämmenäs/Lämmetorp än Finspångs tätort så det är möjligt att det är större skillnad än vad statistiken visar (Tabell 1).

Då Finspångs kommun gränsar till Norrköpings kommun och ca 3000 Finspångsbor pendlar in till den större staden för att arbeta är det intressant att jämföra priserna

på bostäder. Nu är detta bara ett snitt på bostadspriserna i kommunen och även läget i den mindre kommunen Finspång har inverkan på priset. Det finns i alla fall bra pendlingsmöjligheter åt båda håll. Det går expressbussar mellan Finspångs tätort och Norrköpings tätort och ungefär lika många pendlar faktiskt till Finspångs kommun som från. Den som kan tänka sig att pendla in till jobbet i Norrköping kan i varje fall spara någon miljon.

3.2.5. Stress

Emma och Rasmus beskrev hur atmosfären i staden kändes mer ruschig än på landsbygden. Paret tyckte att lugnet var viktigt och det fick man inte i staden för där känns det som att man är på väg någonstans. Rasmus beskrev att han trivs bättre där han får ha lugn och ro. I staden kan man inte bara gå ut och sätta sig utan man måste leta upp en park, och i parken har du inte möjlighet att vara ensam.

Astrid har beskrivit hur hon kan sakna pulsen i staden men känslan när hon återfunnit sig på landsbygden är att det är väldigt fridfullt.

Grönytor är högt värderade av oss människor och enligt Boverket (2019) beskrivs hur mycket hälsofrämjande effekter de har, då de ökar både psykisk och fysisk hälsa och främjar barns koordination. De människor som lever nära gröna eller natursköna områden är mer benägna att ta sig ut och samtidigt får de ut mer av sin fysiska träning om den utövas i dessa grönområden. Texten från Boverket behandlar dock grönska i förhållande till staden och i en urban kontext. Därför är det svårt att veta hur stor skillnad naturvärdena på landsbygden gör för människan som bor där.

Kopplingar mellan psykisk ohälsa så som stress och schizofreni och hur stor stad man vuxit upp i och bor i har forskats på. De som bott länge i de större städerna (> 100 000 invånare) hade högre stressnivåer än de som bodde i "rurala" eller landsbygdsorter (< 10 000 inv.) när de genomgick kognitiva tester ämnade för att stressa upp dem. Personerna de testade hade inte skillnader i stressnivåer när de utförde icke-stressiga tester. Det fanns mönster av att de som bodde och/eller vuxit upp i stora städer blev mer påverkade av de stressande uppgifterna än de från mindre orter (Kennedy och Adolphs, 2011).

I den här texten är de små orterna betydligt större än vad vi i Sverige skulle kalla för små orter men kanske kan det här mönstret återfinnas mellan mellanstora städer och småorter även här?

3.2.6. Avstånd och barriärer

Flera av informanterna såg det som något negativt att det var långt till service, mataffär m.m. Astrid sa att hon alltid velat leva sitt liv på gångavstånd och att det är helt omöjligt på landsbygden. Hon tog också upp Rejmyrevägen, den huvudsakliga vägen som går genom Lämменäs och Lämметorp. Rejmyrevägen har hastighetsbegränsning 80 km/h genom området och saknar trottoar och cykelbana. Den vägen behöver man färdas för att komma till Vistinge busshållplats och det är där de flesta bussarna mellan Norrköping och Finspångs tätort går. Den vägen beskriver hon som farlig och otäck och hon sade även att ingen som pendlar till arbetet varje morgon skulle cykla den vägen för då finns man inte längre. Hon beskrev även att det är krångligt med anropstyrd trafik till orten och att de vanliga turerna är väldigt få. Sådant behöver man inte tänka på i staden sade hon.

Astrid: "...man är ju tvungen att ha bil i stort sett,..." alltså det har jag alltid önskat, eller velat, leva mitt liv utan bil. Jag skulle ha hela mitt liv på gångavstånd och det gör sig inte här för det finns inte, nej det finns inte den där servicen som är, och det finns inte några sådana här gemensamma "... Kommunikationer, buss och sånt där."

Jessica berättade också om Rejmyrevägen och hur hon helst inte släpper ut sina barn att cykla där eftersom det är farligt. Avstånden har gjort att det blivit mycket skjutsande och det säger hon att det kanske skulle kunna vara jobbigt ur barnens perspektiv.

Katarina beskrev också hur Rejmyrevägen varit ett problem, speciellt när barnen var små. De har varit tvungna att följa barnen till kompisar och barnen blev till följd lite isolerade. Hon sade med ett skratt att de har blivit lite original. Hon beskrev också att folk kör fort på vägen då den förut varit en 90-väg, men också att det även går mycket tung trafik på den då en bergtäkt är belägen inte så långt ifrån.

Britt trodde inte att hon skulle klara av att bo kvar i Lämменäs till sina döddagar eftersom hon inte vet hur pigg och frisk hon kommer vara i framtiden. Här är det längre till service, och hon var öppen för att flytta närmare just service i framtiden. Britt och Göran fann det positivt att det ändå gick buss och såg inte detta som en barriär. Däremot nyttjade de inte bussen då de har varsin bil. De hade båda aktiviteter under olika tider, och då erbjöd inte bussen tillräcklig flexibilitet.

Østerberg (2000:98-99) skriver hur den stora mängden människor tillåter den enskilde lyx som denne inte skulle haft om hen levde isolerad. Østerberg använder exempel som rinnande vatten och elektricitet, vilket människorna i Lämменäs och Lämметorp har, men även snöröjning, gatusopning och offentliga rum. Mycket av detta finns på landsbygden men vissa saker finns det mindre av eller ligger längre ifrån. På grund utav Rejmyrevägen skulle det även vara farligt att gå till fots till en affär om någon sådan hade funnits. Det finns inte skola, förskola, sjukvård, affär

m.m. Det krävs i princip att du har tillgång till bil, och att du orkar och kan köra, om du vill bo här.

3.2.7. Socialt

Under samtalen fick jag blandade svar på frågan om hur deras sociala liv ter sig i Lämменäs/Lämметorp.

I samtalet med Astrid kunde hon se både positiva och negativa sidor när hon funderade över skillnaden i det sociala livet på landet jämfört med staden. Hon tänkte sig att om hon bott i staden så skulle hon ha varit mer kulturell och även som ensamstående hade hon kanske mer aktivt ”spanat efter karlar”. Speciellt under vinterhalvåret då det är mörkt tidigt så är det tungt att ta sig iväg in till staden för att gå på evenemang eller liknande. När jag sedan frågade om detta leder till att ett mer isolerat liv så tänkte hon att det mest beror på hur man är som person. Hon berättade sen hur hon efter att ha bott några år i Rejmyre, en tätort norr om Lämменäs/Lämметorp med cirka 900 invånare (SCB 2021a), var van vid att hälsa på människor ute på gatorna. När hon efter det flyttade in till Norrköping igen fick hon vänja sig av med det. I staden kan man inte bry sig om varandra på det sättet när man är hur många som helst. Men för Astrid är det positivt att människor här hälsar på varandra och att man kan börja samtala spontant med någon som går förbi hennes hus.

(09:58) Astrid: ”...”kommer det någon och går förbi här framför min tomt och man inte har pratat med någon på ett tag, då kan man ju stå och prata en bra stund och det är mycket värt det där, sådana kontakter som är mest vardagligt prat men i alla fall.”...”

Detta skriver Østerberg (2000:102) om, hur vissa finner avlastning i att vara anonym i havet av människor, medan anonymiteten gör andra mer ensamma då de påminns om att de inte kan vända sig till någon av de människor de ser. Astrid uppskattar de sociala mötena som uppstår spontant med grannar ute på landsbygden och i mindre orter där man hälsar och pratar med varandra.

För Jessica var närheten till släkten viktig och hon berättade att hon nog inte skulle kunna tänka sig att bo någon annanstans i nuläget.

För Göran och Britt var flytten till Lämменäs från Norrköping en väldigt positiv upplevelse ur social synpunkt. De kommer ursprungligen från Stockholm men flyttade ned till Norrköping under mitten 70-talet då SMHI:s huvudkontor flyttades dit. Detta gjorde att de tappade sitt sociala umgänge i och med flytten. De hade svårt att träffa nya bekanta i staden och kände att människor såg på dem med misstänksamhet. Detta för att de fick företräde i bostadsköer och dylikt. Parets umgängeskrets under åren i Norrköping var främst deras arbetskamrater men sedan

de flyttade till landsbygden har de fått nya bekanta. De har involverat sig i den lokala fritidsföreningen och den har betytt mycket för paret.

I samtalet med Katarina och Leif jämförde de hur deras sociala liv sett ut om de bott kvar i Norrköping. För paret hade deras sociala krets inte varit så annorlunda om de bott i staden då Katarina vuxit upp i Norrköping, och Leif bott där sedan han var 16 år och började läsa på gymnasiet. Leif beskrev hur han skulle kunna tänka sig att det sociala hade varit lättare om de bott i staden. Han föreslog att de kanske skulle träffat vänner på restaurang eller pub. Men nu tyckte han att det å andra sidan var lättare att bjuda hem människor eftersom de har mer plats här och för att det inte stör grannar på samma sätt som inne i staden. Paret umgås inte så mycket med grannar då de redan haft en umgängeskrets som finns nära. Däremot vet paret vilka deras grannar är och de ser det som en självklarhet att de pratar med varann. Katarina berättade att de flesta av deras vänner från tiden i Norrköping inte heller bor i staden utan runt omkring den.

Enligt Emma och Rasmus är de minst lika sociala om inte mer nu, än de var när de bodde i Norrköping. De beskriver sig själva som personer som aldrig varit jättesociala med vänner, utan att de har umgåtts mycket med Emmas släkt. Därför fann de att de var mer sociala nu i Lämmenäs eftersom de bor mycket närmre Emmas familj.

I rapporten "Den nygröna människan" skriver Ulver (2012:4) hur den vanligaste anledningen till att människor flyttar till "landet" är på grund utav sociala skäl, exempelvis att de har en vän eller familjemedlem i området redan. Den näst populäraste orsaken var arbetsrelaterad flyttning. Detta stämmer med det som Jessica, Emma och Rasmus sagt. De flesta informanterna har tyckt att det varit bra att de bor nära Norrköpings tätort samt Finspångs tätort så i detta fall har inte behövt välja bort landsbygden på grund utav att det inte finns jobbmöjligheter. Sedan skriver Ulver (2012:5) att barnfamiljer gärna flyttar till landsbygden ofta för att de kan ha nära till släktingar men att detta kräver att "livspusslet ska gå ihop" samt att det finns lekkamrater till barnen. I fallet med Lämmenäs/Lämmetorp har Jessica, Emma och Rasmus samt Katarina och Leif beskrivit att deras barn blivit lite isolerade och att det varit synd. Däremot har dessa personer tyckt att närheten till naturen varit en viktig del för barnens liv på landet.

Göran och Britt, Katarina och Leif flyttade till landet främst på grund utav närheten till naturen.

4. Diskussion och reflektioner

I Sverige enligt SCB:s definition är en tätort en plats med minst 200 invånare med en viss täthet och avstånd mellan husen. Enligt SCB bor endast 12,8% av Sveriges befolkning på landsbygden och resterande 87,2% i tätorter (SCB 2020b). Den här statistiken, på det sättet som den framförs, blir missvisande då tätort inte är den direkta motsatsen till landsbygd. Att sätta orter med 200 invånare i samma kategori som orter med 10 000 invånare eller 100 000 invånare blir konstigt och onyanserat, det kan lätt läsas som att 87% bor i städerna. I Figur 1 ser vi hur 25% av befolkningen bor i tätorter med <3 000 invånare eller på landsbygden. Vi ser även hur stor spridning det är på befolkningen, då de bor på orter av väldigt varierande storlek. I "Stress and the city" (Kennedy och Adolphs, 2011) definieras den rurala befolkningen av att de bor i orter eller på platser med färre än 10 000 invånare. Eurostats (2018a; 2018b; 2018c) definition är också helt annorlunda SCB:s där ett område kan räknas som ruralt så länge som mer än 50 % av invånarna i området bor i "rural grid cells" (rutnät med < 300 inv. per km² eller att befolkningen är < 5 000 inv. i hela området). Människorna i området för min undersökning har alla en relation till tätorterna omkring, där handlar man eller arbetar och blir inte isolerad från staden. En tätort med 200 invånare som är mer avskärmad från staden skulle kunna uppfattas som mer lantlig än området för min undersökning. Det som informanterna beskrivit som det viktigaste, bästa och sämsta med att bo på landsbygden, visar på att det finns fler aspekter än folktätheten som definierar livsstilen på landsbygden.

Under arbetet med den här uppsatsen så har jag intervjuat människor som bor på en liten plats och de har många liknande åsikter och många inte. De kan variera väldigt mycket och det skulle nog variera ännu mer om man pratade med människor som har bott platser där många har bott i generationer. Landsbygd eller landsbygder kan självfallet innebära väldigt olika livstilar för dem som bor där. Det som det har gemensamt är låg befolkningsmängd. Den här platsen är inte präglad av generationsboende utan den har länge varit en plats folk flyttat till och ifrån. Detta område är speciellt eftersom det ligger inom relativt kort pendlingsavstånd till både Finspångs tätort och Norrköping tätort. Detta har hjälpt människorna att orten att förverkliga sin önskan om att bo på landet trots att de har jobbat i Finspång eller Norrköping. Alla har en relation till staden i det här området eftersom den är så nära. En by som ligger mer isolerad men som har tillräckligt med invånare för att

räknas som tätort skulle kunna ha fler drag av Gemeinschaft och en lantligare livsstil. Det är väl en sak som har gjort att många landsbygdsorter, eller kommuner, som ligger på platser långt ifrån tätorter avfolkas. För även om du vill bo på landsbygden så är det ju inte möjligt om du inte kan pendla till arbetet inom en rimlig tid, i alla fall för de flesta.

I området jag undersökt hävdar jag att drag av Gemeinschaft (Østerberg 2000) är fler än i staden men att det varierar från plats till plats. Har du närmre till grannen och mycket insyn kan du känna dig mer bevakad än om det finns mer luft, häckar och träd emellan. Här finns det en förväntning att du hälsar på alla du möter men de flesta har olika umgängeskretsar som inte består av huvudsakligen grannar. Att känna sina grannar, hör ihop med Gemeinschaft och det kan skapa en trygghet som leder till att man exempelvis vågar släppa ut barnen.

För informanterna har naturen och närheten till den varit en av de viktigaste aspekterna med området. Naturens påverkan på människan är oftast utforskad ur ett stadsperspektiv i nuläget. Hartig et al. (2014:210-211) ger i deras översiktsartikel en översikt över forskningen om relationen natur och hälsa. De gick igenom de artiklar de kunde hitta inom området år 2013, och av dessa över hundra fokuserade bara en på rurala områden samt inga alls på privata trädgårdar.

Det går inte att dra några slutsatser om hur boendet på landsbygden och hur den naturen påverkar de boende eftersom skillnaderna mellan stadens grönområden och landsbygdens grönområden är för stora. Vi kan dock förutsätta att de positiva aspekterna som bekräftats i stadens grönområden även upplevs på landsbygden. Informanterna betonade allihop att naturen var viktig, som att leva i årstiderna, andas en annan luft, ha nära till många sjöar, osv. Genom intervjuerna kan man se att naturvärdena på landsbygden är värderade högre än de grönområden som finns i staden, i varje fall av människor som valt bort staden.

I "Den nygröna människan" (Ulver 2012) beskriver författaren olika typer av människor som flyttar till landsbygden. Jag vill påstå att min grupp har varit för liten, och att även platsen varit för liten för att jag ska kunna ta ställning till om informanterna tillhör dessa grupper.

Många uppskattar det som Asplund beskrivit som den egna trädgården. Att äga eller besitta en egen trädgård ger individen större frihet än om den skulle röra sig i gemensamma, allmänna utrymmen oavsett om dessa är skog eller stad.

Ett av de största problemen för informanterna var att Rejmyrevägen är en barriär. Den delar upp området och utgör en fara för cyklister eller fotgängare. Vägen har hög hastighet och mycket tung trafik vilket gör att området i sin tur blir splittrat.

Det känns inte som en by utan flera små avdelade gårdar och byar. Människor här reser helst med bil om de ska till jobbet eller för aktiviteter.

De som bor här gör det för att det är naturnära, för att familj finns nära, för att man kan ha hus med tomt billigare än i staden, för att det är lugnare och mer fridfullt än i staden, för att det är bättre för barnen att växa upp på landet.

5. Framtida forskning

Den forskning som bedrivs om de större städerna och dess invånare behöver också göras om landsbygden, mindre städer och orter. Livet på olika platser är inte likadant och därför behöver olika slutsatser dras om olika platser.

Statistiken blir missvisande när den säger att ca 12% bor på landsbygden. SCB skulle kunna använda definitionen Eurostat använder (Figur 3, s.20) och det skulle medföra att statistiken blev mer jämförbar globalt samt ge en mer nyanserad bild av landsbygden. Jag skulle vilja spekulera att många som räknas som att de bor i tätorter ser sig själva som boende på landet.

Jag hade gärna haft med ett hållbarhetsperspektiv i mitt arbete men det är även det ett ganska utforskat ämne på landsbygden. Jag fann statistik om utsläpp per capita per kommun men det visade bara på vilka kommuner som hade industrier. Hur vet vi vilken livsstil som är mest eftersträvarvärd? Det finns också en lucka i vad som är hållbart när vi inte tittar på landsbygden som ett alternativ till staden. Kan man bygga bostäder resurssnålt på landet? Kan man även där leva en hållbar livsstil? Att städer är areaeffektiva är en sak men är de bättre för det?

Det borde forskas på utemiljöns påverkan på människan i fler former. Hur påverkar det individen att bo precis intill skogen eller vid en sjö? I mitt sökande efter information om hur utemiljön och grönområden påverkar oss människor hittade jag inte undersökningar på hur utemiljön på landsbygden påverkar oss. Det som jag fann var forskning som utgick från ett stadsperspektiv ex. det är bättre att jogga i en park än i ett område utan grönska.

Ju fler som vill bo i staden desto fler bostäder och olika typer av servicebyggnader behövs, och därför minskar grönyterna. Regler och riktlinjer för hur mycket grönyta som krävs per person har förändrats. Detta har lett till färre kvadratmeter grönyta per person på bostadsgårdar, skolgårdar m.m. sedan 1960-talet. Forskning på hur detta påverkar oss borde göras i framtiden.

Referenser

- Asplund, J. (1991). *Essä om Gemeinschaft och Gesellschaft*. Göteborg: Bokförlaget Korpen.
- Boverket (2019). *Grönska främjar hälsa och välbefinnande*. Available at: <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/Allmant-om-PBL/teman/ekosystemtjanster/naturen/valbefinnande/> [2021-04-26]
- Bryman, A., Nilsson, B. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Liber.
- BRÅ (Brottsförebyggande rådet) (2017). *Brottsutvecklingen i Sverige fram till år 2015*. (2017:5). Stockholm: Brottsförebyggande rådet. Available at: https://www.bra.se/download/18.4a33c027159a89523b1ae6a8/1557227832989/2017_5_Brottsutvecklingen_i_Sverige_fram_till_ar_2015.pdf
- BRÅ (Brottsförebyggande rådet) (2021) *Dödligt skjutvapenvåld I Sverige och andra europeiska länder*. (2021:31). Stockholm: Brottsförebyggande rådet. Available at: https://www.bra.se/download/18.1f8c9903175f8b2aa70c9a1/1629181100220/2021_8_Dodligt_skjutvapenvald_i_Sverige_och_andra_europeiska_lander.pdf
- Eurostat (2017). *Eurostat regional yearbook -2017 edition* Available at: <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-statistical-books/-/ks-ha-17-001> [2021-07-21]
- Eurostat (2018a). *Eurostat statistics explained, Urban clusters*. Available at: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Urban_cluster [2021-07-21]
- Eurostat (2018b). *Eurostat statistics explained, Urban centre*. Available at: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Urban_centre [2021-07-21]
- Eurostat (2018c). *Eurostat statistics explained, Rural area*. Available at: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Rural_area [2021-07-21]
- Hartig T, Mitchell R, de Vries S, Frumkin H (2014). *Nature and health*. *Annu Rev Public Health*. 35:207–28. Available at: <https://www.annualreviews.org/doi/pdf/10.1146/annurev-publhealth-032013-182443>
- Kennedy, D., Adolphs, R. (2011). Stress and the city. *Nature*. 474, 452–453 (2011). Available at: <https://www.nature.com/articles/474452a>
- SCB (Statistiska centralbyrån) (2020a). *Sveriges framtida befolkning 2020–2030 – Län och Kommunergrupper*. Available at:

- https://www.scb.se/contentassets/bcda4f8050ab4bd496c7e12196bcb623/be0401_2020i30_sm_be18sm2002.pdf
- SCB (Statistiska centralbyrån) (2020b). *Snabba fakta, Tätorter i Sverige*. Available at: <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/miljo/tatorter-i-sverige/> [2021-07-21]
- SCB (Statistiska centralbyrån) (2021a). *Statistiska tätorter 2018; befolkning, landareal, befolkningstäthet*. Available at: www.scb.se/MI0810
- SCB (Statistiska centralbyrån) (2021b). *Kommuner i siffror, Finspång och Norrköping*. Available at: <https://kommunsiffror.scb.se/?id1=0562&id2=0581> [2021-07-21]
- Ulver, S. (2012). *Den nygröna människan*. Jordbruksverket. Available at: <http://sofiaulver.com/wp-content/uploads/2013/10/DEN-NYGR%C3%96NA-M%C3%84NNISKAN.pdf>
- Østerberg, D. (2000). *Stadens illusioner*. Göteborg: Bokförlaget Korpen.

Tack

Ett stort tack till alla fina informanter som ställt upp och berättat om sig själva och sina tankar. Jag vill också tacka min handledare som tålmodigt hjälpt mig att finna rätt väg i min uppsats. Jag vill också tacka min familj för deras outtröttliga stöd.

Bilaga 1

Frågor

- Vem/vilka är du/ni och hur har du/ni flyttat?
- Vad är det bästa med att bo här? -Vad värderar du? -Vad är viktigt för dig? Nåt mer viktigt? Nåt du inte gillar med att bo här?
- Var jobbar du nånstans? Är det lätt att pendla? Brukar du resa nånstans?
- Vad brukar du/ni göra på fritiden? Hemma, är ni på andra ställen? Hur tar ni er dit?
- Hur skulle du/ni beskriva ditt/ert sociala liv? -Hade det varit liknande på även på en annan plats?
- Vill du/ni bo här för alltid eller är detta en del i din/er bostadskarriär?
- Hur viktigt är det att bo här? Var skulle du annars tänka dig bo?